

Química

Codi: 100846

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500251 Biologia ambiental	FB	1	1

Professor/a de contacte

Nom: Manel Alcala Bernardez

Correu electrònic: manel.alcala@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent extern a la UAB

Ajudant problemes+laboratori (per definir)

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials. Tot i això, se suposa que l'estudiant ha adquirit els coneixements bàsics impartits a les assignatures de Química i de Tecnologia i/o Experimentals del batxillerat.

Objectius

A l'assignatura Química s'estudien en una primera part conceptes de l'àrea de Química Inorgànica, com ho són l'estructura atòmica, la taula periòdica i l'enllaç químic, introduint el concepte d'Estequiometria dels compostos i de les reaccions. Es segueix parlant dels estats d'agregació de la matèria, fent èmfasi en les dissolucions. S'introdueixen conceptes de termodinàmica i cinètica química. En una segona part, s'amplia l'apartat de dissolucions tot parlant del concepte d'equilibri químic, dins l'àrea de la Química Analítica, tot esmentant els principals equilibris a tenir en compte en dissolució aquosa. Per últim, la darrera part de l'assignatura farà referència a una breu introducció a la Química Orgànica i a l'Estereoquímica.

L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar els fonaments dels aspectes i conceptes bàsics en Química necessaris per al seguiment de diferents matèries del Grau de Biologia Ambiental.

Objectius concrets de l'assignatura:

- Comprendre els conceptes fonamentals en Química: estructura atòmica, enllaç químic, i estequiometria.
- Comprendre els conceptes de Termodinàmica i Cinètica de les reaccions químiques.
- Descriure els Equilibris Químics en dissolució aquosa i saber-ne treure la informació oportuna.

- Introduir-se en el món de la Química Orgànica i Estereoquímica, coneixent la formulació i nomenclatura dels hidrocarburs alifàtics i aromàtics.
- Saber com aplicar els coneixements estudiats per a resoldre problemes qualitatius i quantitius.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Demostrar coneixements bàsics de matemàtiques, física i química
- Descriure, analitzar i avaluar el medi natural.
- Obtener información, diseñar experimentos e interpretar los resultados
- Resoldre problemes.
- Treballar individualment i en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
2. Analitzar l'equilibri de fases i l'equilibri químic: àcid-base, redox i equilibri de solubilitat.
3. Conèixer els diferents tipus d'isomeria estructural.
4. Conèixer els principals grups funcionals i saber com aquests confereixen als composts orgànics les seves propietats químiques.
5. Conèixer i respectar les normes d'un laboratori químic.
6. Entendre les principals reaccions orgàniques i els factors en què es basen.
7. Entendre les tres lleis de la termodinàmica.
8. Obtenir informació, dissenyar experiments i interpretar-ne els resultats.
9. Resoldre problemes.
10. Saber explicar els enllaços químics.
11. Saber mesurar algunes característiques químiques en diversos medis.
12. Tenir destreses per a preparar dissolucions i manejar reactius amb un protocol específic, així com realitzar experiments bàsics en química.
13. Tenir la capacitat d'entendre els convenis i símbols, i de manejar les unitats en química.
14. Tenir la capacitat d'entendre les reaccions químiques bàsiques.
15. Treballar individualment i en equip.

Continguts

TEORIA

Els primers temes (1 al 4) tracten de fer un repàs dels conceptes adquirits prèviament, entre la ESO i el Batxillerat.

El tema 5 inclou equilibris químics en dissolució, la base per entendre molts dels processos químics i bioquímics del nostre entorn, de manera que serà un tema extens, amb molta part d'exercicis aplicats.

El tema 6 és un repàs de formulació i nomenclatura orgànica, tot ampliant informació relativa a les característiques principals dels diversos tipus de compostos.

Tema 1. Conceptes fonamentals: matèria, substància i barreja; propietats físico-químiques; elements i compostos.

Tema 2. La taula periòdica. Equacions químiques.

Tema 3. Enllaç químic.

Tema 4. Bases termodinàmiques i cinètiques de l'equilibri.

Tema 5. Equilibris àcid-base. pH i alcalinitat. Equilibris d'oxidació-reducció. Equilibris de solubilitat.

Tema 6. Estructures i fórmules de les molècules orgàniques. Hidrocarburs alifàtics i aromàtics. Alcohols, èters i tiols. El grup carbonil: aldehids i cetones. El grup carboxil: àcids i derivats. El grup amino i derivats. Compostos orgànics i toxicitat.

PROBLEMES

El contingut d'aquest apartat, que es lliurarà en forma de dossier el començament del semestre, consisteix en una quantitat determinada d'enunciats de problemes relacionats amb els temes desenvolupats a Teoria. Les pròpies característiques de les diverses parts del temari de Teoria fan que els enunciats dels problemes es concentrin en alguns aspectes determinats que són: càlculs de concentracions de dissolucions (concepte concentració i forma d'expressar-la), factors de conversió, i càlculs estequiòmètrics. En l'apartat de l'Equilibri químic, es relacionaran exercicis per tal d'aprendre a realitzar càlculs de pH de dissolucions àcid-base, determinar la presència de compostos solubles de coordinació (equilibris de complexació), determinar la capacitat oxidant o reductora en dissolucions aquoses (equilibris d'oxidació-reducció) així com determinar la solubilitat de sals insolubles (equilibris de solubilitat) incloent conceptes de precipitació fraccionada (separacions d'espècies). Per últim, problemes de formulació i nomenclatura de química orgànica s'inclouran a la col·lecció.

PRÀCTIQUES DE LABORATORI

Són dues sessions de laboratori de quatre hores cadascuna.

Pràctica 1: SEPARACIÓ I PURIFICACIÓ DE SÒLIDS

Pràctica 2: DETERMINACIÓ DE LA DURESA DE L'AIGUA. DETERMINACIÓ DE CALCI I MAGNESI EN AIGÜES DE CONSUM DOMÈSTIC

Metodologia

Les activitats formatives estan repartides en tres apartats: classes de teoria, classes de problemes i pràctiques de laboratori, cadascuna d'elles amb la seva metodologia específica. Aquestes activitats seran complementades per una sèrie de sessions de tutoria que es programaran addicionalment.

Classes de teoria

El professor/a explicarà el contingut del temari amb el suport de material audiovisual que estarà a disposició dels estudiants al Campus Virtual de l'assignatura. Aquestes sessions expositives constituïran la part més important de l'apartat de teoria.

Sota el guiatge del professor i mitjançant comunicació a través del Campus Virtual, els coneixements d'algunes parts escollides del temari hauran de ser cercats i estudiats mitjançant aprenentatge autònom per part dels estudiants. Per tal de facilitar aquesta tasca es proporcionarà informació sobre localitzacions a llibres de text, pàgines web, etc. Aquest material d'estudi autònom i altres qüestions/problemes pràctics que es puguin plantejar seran, en part, el contingut de les sessions de tutoria.

També per reforçar l'aprenentatge, es proposaran activitats cooperatives a realitzar en grup, tan dins com fora de l'aula. Dins de l'aula seran dirigides pel professor, en alguna classe de teoria. I les activitats de fora de l'aula implicaran la necessitat de fer recerca bibliogràfica, així com d'organitzar-se adequadament pel treball en equip, la discussió i posta en comú dels coneixements adquirits per cada membre del grup.

Classes de problemes

El grup es dividirà en dos subgrups, les llistes dels quals faran públiques a començaments de curs. Els estudiants assistiran a les sessions programades pel seu grup.

A començaments de semestre es lliurarà a través del Campus Virtual un dossier d'enunciats de problemes de l'assignatura que s'aniran resolent al llarg de les sessions. En aquestes sessions repartides al llarg del semestre, el professor de problemes exposarà els principis experimentals i de càlcul necessaris per treballar els problemes, explicant les pautes per la seva resolució i reforçant mateix temps els coneixements de diferents parts de la matèria de les classes de teoria.

Pràctiques de laboratori

El grup es subdividirà en dos subgrups, les llistes dels quals seran anunciades amb antelació. Cal comparèixer a les pràctiques amb bata de laboratori, el protocol de pràctiques (disponible al Campus Virtual) imprès, i prèviament llegit. Caldrà també portar una llibreta per anotar les observacions realitzades i les dades obtingudes.

En els dies establerts al calendari, els estudiants seran convocats al laboratori de Química per a dur a terme experiències bàsiques. Les pràctiques es duran a terme per parelles, mentre que s'avaluaran individualment. Al final de cada sessió s'haurà d'entregar un qüestionari tipus test per poder avaluar la comprensió de la pràctica relacionada, i presentaran els resultats de l'experiment. L'assistència a les pràctiques és obligatòria.

Tutories

L'horari de les tutories individualitzades es concretaran amb el professor. Si el professor ho troba adient en algun cas en faran tutories grupals a l'aula, a hores convingudes.

Material disponible al Campus Virtual de l'assignatura

Guia docent

Presentacions utilitzades pels professors a les classes de teoria i de problemes

Dossier de les classes de problemes

Protocols de les classes pràctiques

Calendari de les activitats docents (classes d'aula, classes de laboratori, tutories, avaluacions, lliuraments...)

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes Magistral (TE)	30	1,2	2, 3, 4, 6, 7, 10, 13, 14, 15
Problemes (PAUL)	14	0,56	2, 6, 8, 9, 10, 11, 13, 15
Pràctiques de laboratori (PLAB)	8	0,32	5, 11, 12, 15

Estudi	60	2,4	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15
Resolució de problemes i activitats cooperatives (AC)	27	1,08	2, 8, 9, 11, 13, 14, 15

Avaluació

AVALUACIÓ CONTINUADA

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant una avaluació continuada que consistirà en:

1) Presentació de treballs escrits anomenats Activitats cooperatives (AC) que es realitzaran en grups d'alumnes prèviament definits. Enviament fitxers via Moodle. Caldrà aprovar-los (nota promig mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa. La nota promig de les activitats cooperatives serà un 20% de la nota final.

2) Pràctiques de laboratori (PLAB) que es realitzaran en parelles d'alumnes. La nota promig avaluarà: qüestionaris i/o informes de cada pràctica, actitud i llibreta de laboratori. Caldrà aprovar-les (nota promig mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa. La nota promig de les pràctiques de laboratori serà un 10% de la nota final.

3a) Dos exàmens parcials escrits que avaluaran teoria i problemes, i que es realitzaran individualment. Els dos parcials avaluaran aproximadament dues meitats del temari. Caldrà aprovar els dos parcials (cadascun nota mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó cada parcial suspès es substituirà per un examen de recuperació. La nota de cada examen parcial serà un 35% de la nota final.

3b) Un examen de recuperació escrit que avaluarà teoria i problemes de la part del temari corresponent al parcial suspès. Aquesta recuperació substitueix cada parcial suspès i no està destinada a pujar nota quan el parcial estigui aprovat. La realització de la recuperació comportarà la invalidació de la nota del parcial suspès. Caldrà aprovar l'examen de recuperació (nota mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa. La nota de l'examen de recuperació serà un 35% (per a un parcial suspès) o 2 x 35% (per a dos parcials suspesos) de la nota final. Només es pot recuperar la nota dels exàmens parcials suspesos. Les notes i ponderacions de les activitats cooperatives i pràctiques de laboratori suspeses no es recuperen.

Per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota final mínima de 5,0 punts sobre 10 en la suma ponderada de cadascuna de les parts (activitats cooperatives 20%, pràctiques laboratori 10%, exàmens parcials 2 x 35%).

Si no es presenten les activitats cooperatives i pràctiques de laboratori, l'alumne serà qualificat com "no avaluable", independentment de la nota dels exàmens parcials.

Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'alumnat que s'aculli a l'avaluació única ha de fer obligatòriament:

1) La presentació de treballs escrits anomenats Activitats cooperatives (AC), no requereixen de presencialitat i el seu pes a la nota final és del 20%. S'enviaran els fitxers via Moodle el dia de l'examen únic que coincideix amb la data del segon examen parcial. Cal aprovar-los (nota promig mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa.

2) Les pràctiques de laboratori (PLAB) en sessions presencials i tindran un pes del 10% a la nota final. Cal aprovar-les (nota promig mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderin en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa.

3a) Un examen únic escrit que avaluarà teoria i problemes de tot el temari, i que es realitzarà individualment. El dia de l'examen únic coincideix amb la data del segon examen parcial. Caldrà aprovar l'examen únic (nota mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderi en la nota final, sinó es substituirà per un examen de recuperació. La nota de l'examen únic serà un 70% de la nota final.

3b) Un examen de recuperació escrit que avaluarà teoria i problemes de tot el temari. Aquesta recuperació substitueix l'examen únic suspès i no està destinada a pujar nota quan l'examen únic estigui aprovat. La realització de la recuperació comportarà la invalidació de la nota de l'examen únic suspès. El dia de l'examen de recuperació és la mateixa data de l'examen de recuperació de l'avaluació continuada. Caldrà aprovar la recuperació (nota mínima de 5,0 sobre 10) perquè ponderi en la nota final, sinó l'assignatura estarà suspesa. La nota del examen de recuperació serà un 70% de la nota final. Només es pot recuperar la nota de l'examen suspès. Les notes i ponderacions dels treballs escrits o orals suspesos no es recuperen.

Per aprovar l'assignatura cal obtenir una nota final mínima de 5,0 punts sobre 10 en la suma ponderada de cadascuna de les parts (activitats cooperatives 20%, pràctiques laboratori 10%, examen únic 70%).

Per participar a la recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Primer examen parcial	35%	4,5	0,18	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14
Qüestionaris d'Activitats Cooperatives	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15
Qüestionaris de Pràctiques	10%	2	0,08	1, 5, 8, 9, 11, 12, 15
Segon examen parcial	35%	4,5	0,18	1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 13, 14

Bibliografia

1. Bibliografia

- P. Atkins, L. Jones, Principios de Química: los caminos del descubrimiento, Ed. Médica Panamericana, 2012.
- D.C.Harris, Anàlisi química i quantitativa. Editorial Reverté. Traducció de la 6ena edició nord-americana. 2006.
- M.D.Reboiras, Química. La ciencia bàsica. Editorial Thomson. 2005.
- W.L.Masterton, C.N. Hurley, Química. Principios y Reacciones. Editorial Thomson. 4rta edició. 2003.
- Petrucci, Harwood, Herring, Química General. Enlace Químico y Estructura de la Materia, Ed. Prentice Hall, 8ena edició, 2002.
- B.H.Mahan, Química. Editorial Addison-Wesley Iberoamericana. 2ª edició. 1986.

Enllaços web

Els que calguin, s'aniran actualitzant al Campus Virtual de l'assignatura.

Programari

No hi ha programari